

SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR KĀRTĪBU, KĀDĀ SNIEDZAMI PASKAIDROJUMI

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAI

Rīgā

2021. gada 5. oktobrī

Satversmes tiesa šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs un Anita Rodiņa,

rīcības sēdē izskatīja Satversmes tiesas priekšsēdētājas Sanitas Osipovas 2021. gada 23. septembra rīkojumu Nr. RS-12 par rīcības sēdes sasaukšanu un Eiropas Savienības Tiesas 2021. gada 6. septembra lūgumu sniegt paskaidrojumus lietā C-391/20.

Satversmes tiesa konstatēja:

1. Satversmes tiesa 2020. gada 14. jūlija tiesas sēdē, rakstveida procesā izskatot lietu Nr. 2020-33-01 „Par Augstskolu likuma 5. panta pirmās daļas trešā teikuma, 56. panta trešās daļas un pārejas noteikumu 49. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam” (turpmāk – lieta Nr. 2020-33-01), nolēma uzdot jautājumus Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai un apturēt tiesvedību lietā līdz brīdim, kad stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums (turpmāk – lēmums par jautājumu uzdošanu).

2. Lieta C-391/20, kas ierosināta, lai prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā sniegtu atbildes uz Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem lietā Nr. 2020-33-01,

Eiropas Savienības Tiesā ir iztiesāšanas stadijā. Eiropas Savienības Tiesa 2021. gada 6. septembrī, pamatojoties uz tās reglamenta 101. pantu, ir lūgusi Satversmes tiesu līdz 2021. gada 15. oktobrim sniegt paskaidrojumus lietā C-391/20.

3. Lēmums par jautājumu uzdošanu tika pieņemts šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Sanita Osipova, Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis un Artūrs Kučs. Satversmes tiesas tiesnese Ineta Ziemele 2020. gada 2. oktobrī atstāja amatu, savukārt 2021. gada 20. aprīlī Satversmes tiesas tiesneša amatā stājās Anita Rodiņa.

Satversmes tiesa secināja:

4. Atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 85. pantam, Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam, 17. panta pirmās daļas 3. punktam, 25. panta pirmās daļas 1. punktam un 28.¹ pantam Satversmes tiesa lietu Nr. 2020-33-01 sāka izskatīt rakstveida procesā tiesas sēdē pilnā sastāvā. Taču, secinājusi, ka pastāv apstākļi, kuru dēļ pieņemams lēmums par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai, Satversmes tiesa, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmo daļu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, apturēja tiesvedību lietā līdz brīdim, kad stāsies spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

Konkrētajā gadījumā tiesvedība tika apturēta, lai panāktu vispusīgu un objektīvu atrisinājumu strīdam par tiesību normas atbilstību augstāka juridiska spēka normām, citstarp respektējot saistības, ko Latvija uzņēmusies līdz ar dalību Eiropas Savienībā. Prejudiciāla nolēmuma tiesvedība ir balstīta uz ciešu Eiropas Savienības Tiesas un dalībvalstu tiesu sadarbību. Eiropas Savienības Tiesas reglamenta 101. panta 1. punkts noteic, ka Eiropas Savienības Tiesa var lūgt iesniedzējtiesu sniegt paskaidrojumus Eiropas Savienības Tiesas noteiktajā termiņā.

Tādējādi Satversmes tiesai var rasties nepieciešamība sniegt atbildi uz Eiropas Savienības Tiesas lūgumu lietās, kurās ir apturēta tiesvedība.

5. Satversmes tiesa ir noteikusi kārtību, kādā pieņem lēmumu par jautājuma uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 28. februāra lēmumu par kārtību, kādā pieņem lēmumu par jautājuma uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai*). Tāpat Satversmes tiesa ir noteikusi, ka procesuālus jautājumus lietā, kurā tiesvedība ir apturēta, lai uzdotu Eiropas Savienības Tiesai jautājumu par Eiropas Savienības tiesību normas spēkā esību un interpretāciju, Satversmes tiesa var izlemt rīcības sēdē (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 29. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. 2016-04-03 3. punktu*).

Savukārt jautājums par to, kādā kārtībā prejudiciāla nolēmuma tiesvedības ietvaros sniedzami paskaidrojumi Eiropas Savienības Tiesai, Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā nav noregulēts, un to līdz šim nav noregulējusi arī pati Satversmes tiesa. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmo daļu Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulētus procesuālus jautājumus izlemj Satversmes tiesa.

Līdz ar to Satversmes tiesai jānoteic kārtība, kādā prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā sniedzami paskaidrojumi Eiropas Savienības Tiesai.

6. Satversmes tiesa tās kompetencē nodotās lietas izskata noteiktā procesuālā kārtībā.

No Satversmes tiesas likuma un Satversmes tiesas reglamenta izriet, ka atkarībā no konkrētās procesuālās stadijas procesuālie jautājumi lietās pamatā tiek izlemti Satversmes tiesas rīcības sēdē, savukārt lietas izskatīšana pēc būtības notiek tiesas sēdē (*sk., piemēram, Satversmes tiesas likuma 22. panta desmito daļu un 28. pantu, Satversmes tiesas reglamenta 87. un 128. punktu*). Izņēmuma gadījumos, lai nodrošinātu kāda procesuāla jautājuma ātrāku izlemšanu, rīcības sēde var notikt arī tiesas sēdes pārtraukuma laikā (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 3. decembra lēmuma par tiesas sēdes datuma pārcelšanu lietā Nr. 2014-03-01 4. punktu*).

Tādējādi Satversmes tiesa, lai nodrošinātu procesuālo efektivitāti, par paskaidrojumu sniegšanu Eiropas Savienības Tiesai lemj rīcības sēdē, neatjaunojot tiesvedību lietā.

7. Satversmes tiesas likuma 25. pants noteic to, kādā sastāvā ir izskatāmas Satversmes tiesā ierosinātās lietas.

Atbilstoši šā likuma 25. panta pirmajai daļai Satversmes tiesa lietas izskata pilnā sastāvā, izņemot šā panta otrajā daļā noteiktos gadījumos, kad lietas izskatāmas triju tiesnešu sastāvā. Saskaņā ar minētā panta trešo daļu tad, ja Satversmes tiesa lietu izskata pilnā sastāvā, tajā ir visi Satversmes tiesas tiesneši, kurus veselības stāvoklis vai citi objektīvi apstākļi nekavē piedalīties tiesas sēdē. Tiesas sastāvā šajā gadījumā nedrīkst būt mazāk par pieciem Satversmes tiesas tiesnešiem.

Līdzīgi kā citiem tiesvedības procesiem arī Satversmes tiesas procesam ir raksturīgs princips, ka lietas tiek izskatītas nemainīgā tiesnešu sastāvā. Lai novērstu to, ka tiesvedības intereses konkrētā lietā varētu tikt apdraudētas tiktāl, ka lietas izskatīšanas gaitā tiesas sastāvā būtu mazāk par pieciem Satversmes tiesas tiesnešiem un tiesvedība lietā kļūtu neiespējama, Satversmes tiesa ir nolēmusi, ka tai pēc Eiropas Savienības Tiesas nolēmuma spēkā stāšanās lieta ir jāskata jaunā tiesas sastāvā, ja tiesvedības apturēšanas laikā ir mainījies tiesnešu sastāvs (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 29. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. 2016-04-03 4. punktu*).

Savukārt paskaidrojumu sniegšana Eiropas Savienības Tiesai ir procesuāla darbība, kas vērsta uz sadarbību ar Eiropas Savienības Tiesu, sniedzot atbildes uz tās norādītajiem jautājumiem. Lai sniegtu savlaicīgu un vispusīgu atbildi uz Eiropas Savienības Tiesas iesniegto pieprasījumu, ir nepieciešama procesuāli efektīva rīcība. Tādēļ lēmums par paskaidrojumu sniegšanu Eiropas Savienības Tiesai būtu jāpieņem tam pašam tiesnešu sastāvam, kas lēma par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai, turklāt ir jāievēro no Satversmes tiesas likuma izrietošās prasības attiecībā uz tiesas skaitlisko sastāvu.

Līdz ar to Satversmes tiesa par paskaidrojumu sniegšanu Eiropas Savienības Tiesai lemj tādā pašā tiesas sastāvā, kādā tā pieņēma lēmumu par jautājumu

uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai, ja vismaz pieci tiesneši no minētā sastāva var piedalīties rīcības sēdē.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmo daļu un Satversmes tiesas reglamenta XIV nodaļu,

Satversmes tiesa nolēma:

1. Noteikt, ka Satversmes tiesa par paskaidrojumu sniegšanu Eiropas Savienības Tiesai lemj rīcības sēdē, neatjaunojot tiesvedību lietā.

2. Noteikt, ka Satversmes tiesa par paskaidrojumu sniegšanu Eiropas Savienības Tiesai lemj tādā pašā tiesas sastāvā, kādā tā pieņēma lēmumu par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai, ja vismaz pieci tiesneši no minētā sastāva var piedalīties rīcības sēdē.

3. Nosūtīt lietas Nr. 2020-33-01 dalībniekiem šā lēmuma kopiju.

4. Nosūtīt šo lēmumu publicēšanai oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētāja

Sanita Osipova